

חברי אהבה
האחר

אחים לנפש
יחד סחברים עולמות

אמת 02
או שקר

OLAMI

נפש
יהודי
NEFESH YEHUDI
בונים עתיד מחובר

מה אומרים בחתונה?

תנו רבנן כיצד מרקדין לפני הכלה?
בית שמאי אומרים: כלה כמות שהיא. ובית הלל אומרים: כלה
נאה וחסודה. אמרו להן בית שמאי לבית הלל: הרי שהיתה
חיגרת או סומא אומרים לה כלה נאה וחסודה? והתורה אמרה
(שמות כג, ז) מדבר שקר תרחק!
אמרו להם ב"ה לב"ש: לדבריכם מי שלקח מקח רע מן השוק
ישבחנו בעיניו או יגנונו בעיניו? הוי אומר ישבחנו בעיניו.
מכאן אמרו חכמים לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם
הבריות (כתובות, יז, א)

הלכה למעשה:

מצוה לשמח חתן וכלה ולרקד לפניו ולומר שהיא נאה וחסודה
(פירוש מן ותשא חן וחסד לפניו) אפילו אינה נאה
(שולחן ערוך, אבן העזר, סימן סה, א)
אף על גב דכתיב מדבר שקר תרחק יש לתרץ דבריו שהיא נאה במעשיה –
בשם ה'פרישה' (בית שמואל)

מפני דרכי שלום

א"ר אילעא משום רבי אלעזר בר' שמעון מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום שנאמר: אביך צוה... כה תאמרו ליוסף אנא שא נא... (יעקב לא צוה אלא הם שינו מפני דרכי שלום – רש"י).

ר' נתן אומר מצוה שנאמר: ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני (וכתיב ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך ואמרת לזבוח... הקב"ה צוה לשנות – רש"י) דבי רבי ישמעאל תנא גדול השלום שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו דמעיקרא כתיב ואדוני זקן ולבסוף כתיב ואני זקנתי (שרה אמרה לשון בזוי וכשגלה הקב"ה הדבר לאברהם כתיב למה זה צחקה שרה וגו' ואני זקנתי ושינה הדבר מפני השלום – רש"י) (יבמות, סה, ב)

שאלה מהחיים!
האם יש לכם דוגמה לשקר מפני דרכי שלום?
מה ההשלכות של שקר כזה?

שקרים לבנים?

דע אף על פי שאמרו מותר לשנות
בדברי שלום. אם יבא גוי או יהודי
ויאמר לאדם תלוה לי מעות ואינו
מלוה לו ברצון כי ירא פן לא יפרע לו
אינו יכול לומר אין לי.

כי מה שאמרו שמותר לשנות בדברי
שלום **זה כשכבר עבר הדבר**
(ספר חסידים, תכו)

שאלה לדיון:

מה ההבדל בין שקר על משהו שכבר קרה
לבין שקר עכשווי או עתידי?

והייתי בעיניו כמתעתע...

וַתִּקַּח רַבֵּקָה אֶת-בְּגָדֵי עֶשָׂו בְּנֵה הַגָּדֹל הַחֲמֹדֹת אֲשֶׁר אֶתָּה בְּבֵית
וַתִּלְבַּשׁ אֹת-יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן: וְאֵת עֹרֹת גְּדֵי הָעֵזִים הַלְּבִישָׁה
עַל-יָדָיו וְעַל חֻלְקֵת צְוָאָרָיו: וַתִּתֵּן אֶת-הַמְטַעְמִים וְאֶת-הַלֶּחֶם
אֲשֶׁר עָשְׂתָה בְּיַד יַעֲקֹב בְּנֵה: וַיָּבֵא אֶל-אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי
מִי אַתָּה בְּנִי: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-אָבִיו אֲנֹכִי עֶשָׂו בְּכֹרֶךָ עָשִׂיתִי כְּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ אֵלַי קוּם-נָא שָׁבָה וְאֶכְלָה מִצִּידִי בְּעִבּוֹר תְּבָרְכֵנִי וְנִפְשָׁה:
וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל-בְּנוֹ מַה-זֶּה מְהֵרָת לְמַצֵּא בְּנִי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה ה'
אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל-יַעֲקֹב גְּשָׁה-נָא וְאֶמְשָׁה בְּנִי הַאֲתָה
זֶה בְּנִי עֶשָׂו אִם-לֹא: וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשָׁהוּ וַיֹּאמֶר
הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִידִים יָדָיו עֶשָׂו (בראשית, כז, טו-כב)

"אנכי עשו בכורך", אנכי הוא המביא לך, ועשו הוא בכורך (רש"י).

שאלה לדיון:

מדוע רש"י מדגיש את נסיונו של יעקב

לצמצם את השקר?

**מהו אמת
ומהו שקר?**

בזכוכית מגדלת

בתחילת חינוכנו הבנו שאמת הוא כשמספרים עובדות כמו שארעו ושקר הוא כשמשנים מזה.

אך זהו רק באופנים פשוטים. אבל למעשה יש הרבה אופנים שבהם אין הדבר כן. לפעמים אסור לומר דברים כמו שהם, כמו לספר מה שיש בו פגם לחברו בלי תועלת והכרח, ולפעמים צריך דווקא לשנות, כשהאמת לא יועיל אלא יזיק, כי אז מה שנראה כאמת הוא שקר, שמוליד תוצאות של רע, ומה שנראה כשקר מביא לתכלית של אמת.

נמצא שאמת הוא מה שמביא לטוב ולרצון הבורא ושקר הוא מה שנותן הצלחה לעסקיו של שר השקר, הסיטרא אחרא (מכתב מאליהו, חלק א', עמוד 94).

חוזרים להתחלה...

יוסי לא מחזיר הלוואות. מה מותר לי לומר לו
כאשר הוא מבקש ממני הלוואה?
מה אומר לנועה על הצעיף החדש שלה?
האם מותר לי להעתיק עבודה כדי לקבל את
התואר?

וגם...

אם עלי לשקר שקר לבן,
כיצד אצמצם את השפעתו השלילית עלי?
מדוע לא כדאי לשקר לילדים, גם 'שקרים'
מותרים'?

בין הפרקים

רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, עַל נְשִׁלְשָׁה
דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַדִּין וְעַל הָאֱמֶת
וְעַל הַשְּׁלוֹם, שְׁנֵאֵמַר: אֱמֶת וּמִשְׁפָּט שְׁלוֹם
שִׁפְטוּ בְּשַׁעְרֵיכֶם (אבות, א, יח)

שאלה למחשבה:

כיצד ניתן לשמור הן על אמת והן על שלום?
הלא, אם כל אחד יעמוד על האמת שלו
נקבל מתכון ודאי לסכסוכים וריבים?

אריסוק
אחיק אנפש
סרקו

אכניסה לאתר
<https://achimlanefesh.org.il>

